

کور تہی
ژیاننامہ ہی پیغہ مہر
به ہونراوه

منشور
اقراء الثقافة
www.igra.ablamontada.com

محسن أحمد مصطفى

مہر سیر

نور و سنجگی تہ فیسیر بلو چاپگر دن و بلو کر تہ و

لتحميل انواع الكتب راجع: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ النِّقَافِي)

پردي داتلود کتابهای مختلف مراجعه: (منتدی اقرا النفاقی)

بۆدابهزاندنێ جۆرهها کتیب: سهردانی: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ النِّقَافِي)

www.iqra.ahlamontada.com

www.iqra.ahlamontada.com

للکتب (کوردی ، عربی ، فارسی)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

* ناوی کتیب: کورتهی ژياننامه‌ی پیغمبر به هونراوه .

* نوسەر: محسن أحمد مصطفی .

* تیراز: (۱۰۰۰) دانه .

* سالی چاپ: ۱۹۹۹ز - ۱۴۱۹ک .

* چاپی به کم

* له بلاو کراوه کانی نووسینگه‌ی ته‌فسیر/ هه‌ولیر .

* چاپخانه‌ی (خه‌بارت)

به ناوی خوای به خشندهی میهردبان

سوپاس و شنایش بو په روه ردگاری جیهانیان و درودو سلاو برژی
به سه ر باشترین دروستکراوانیدا (محمد) و یارو شوین که وتوانی.

برای به یریم (محسن أحمد مصطفی) به کاری هونینه وهی ژبانی
پتغه مبه ری نازدار هه ستاوه، کاتیک چاوم پیادا خشاندا و لینی وورد بوومه وه
بینیم کورته ی ژبانی پتغه مبه رمانی له خو گرتووه: هر له کاتی له دایک
بوونیه وه تا ئه و کاته ی گه یشته وه به په روه ردگاری خوئی، هه روه ها
کورته یه کی له جهنگ و سه رکه وتنه کانی و حه ج کردنی له خو گرتووه،
هه موو ئه مانه ش به ده ربړینیکی کوردی ره سمن و ساده ی به کیش و سه روا
ده ربړیوه، ئیدی به گشتی ئه م هونراوه یه شایسته ی ئه وه یه له کوپرو
کوپرونه وه کانی یادی له دایک بوونی پتغه مبه رماندا بخویندریته وه.

طیب عبدالله سلیمان

پیش نویزو ماموستا له قوتا بخانه ی نه هلی

له گوندی به حرکه

۱۹۹۵/۸/۱۶

به ناوی خوای به خشندهی میهره بان

سو پاس بۆ خوای گه و ره که شه ره فمه ندی کردین به ناردنی دوا هه مین پیغه مبه ر، و به روشنایی هه له اتنی له تاریکایی رزگارمان بو، و درود و سلّو برژی به سه ر نه و که سه ی خوری چاکه خوازی هه ردوو جیهانی ته نیوه: گه و ره مان محمد ﷺ دوا هه مینی پیغه مبه ران و هه روه ها درود و سلّو برژی به سه ر که س و ها وه لانیدا و نه وانه ی شوین به رنامه که ی که وتوون تا رژی دوا یی. و پاشان:

برای به ریزم ناسراو به راستگویی و وه فا (مه لا محسن أحمد مصطفی) شه ره فداری کردم به چا و خشاندن به هونراوه کوردیه که یدا که له سه ر ژیانی با شترین دروستکراوه کانی خودا ﷺ هونیه تیه وه، پاش خویندنه وه ی بوم ده رکه وت نووسراویکی کۆکراوه یه بۆ توژیینه وه ی میژووی پیغه مبه رمان: هه ر له له دایک بوونیه وه تا کۆچ کردنی بۆ شام و به شداری کردنی له بنیات نانه وه ی که عبه ی پیروزدا. هه روه ها نه و روودا وانه شی له خۆ گرتوه که له رۆژگاره کانی ژیانیدا تییدا ژیاوه، سه باره ت با وه پی یه که مین نه وه ی نیسلامی و نارپه حه ت کردنیان له لایه ن بی با وه پو ها وه ل په یدا که رانه وه، هه روه ها کۆچ کردنی موسلمانان بۆ حه به شه و نه و شتانه ی له ژیانی به ریزیدا تووشی ها تووه وه ک ده ست پی کردنی سروش و کۆچ کردنی بۆ (طائف)، و باس کردنی شه و په وی و بلند بوونه وه (الإسراء والمعراج)، و کۆچ کردن بۆ مه دینه ی پرشنگذار و به شدار بوونی له غه زاکاندا، به درو ئو خودو خه نده ق و خوده بیبیه و خه یبه رو کردنه وه ی مه که که، ئیدی کۆتایی په رتوکه که ی به باس کردنی حه جی مالئاوایی و وه فات کردنی باس کردوه

که خودا ویستی وابوو دواپی په یامی پیغه مبه رانی پی بهینن، هه موو نه مانهش له په تووکه باوه پ پی کراوه کانی ژیان و به سه رهاتی پیغه مبه ره وهی وه رگرتووه، وهک (سیره ابن هشام الأنصاري، فقه السیره للبطی، ونور الیقین للخصری، ومع الأنبياء لعفیف طباره، و ژیانی پیغه مبه ره به زمانی کوردی له دانانی شیخ محمدی خال).

جا له راستیدا ئەم نووسراوه شایه نی نه وه یه له نیوان رۆله کانی ئیسلامدا بلاو بکریته وه له بۆنه ئایینه کاندا بخویندریته وه، تاوه کو به هۆیه وه رۆشنایی باوه پ رۆژه لات و رۆژئاوای سه ره وهی بته نی و راستیه کانی بۆ هه مووان ناشکرا بی، له هه ر کوپیه ک بن و هه ر چیه ک بن.

له کۆتاییدا داواکارم له کردگاری به رزو به توانا دانه ری ئەم نووسراوه سه رکه وتوو بکات له وه دا که خوا خوئی پیی خوشه و پیی رازیه، و ئەم نامه یه ش بکاته تویشووی خوئی و دایک و باوکی له رۆژی دواایدا.

له کۆتاییدا دوامه مین پارانه وه مان سوپاس و ستایش کردنی په روه ردگاری جیهانیان و سلاو و دروود برژی به سه ره باشترین به دیهاتووه کانی خوای گه وره محمد ﷺ و هه موو نه وه کانیدا!.

ظاهر مه لا عبدالله سلیمان

پیش نویژو ماموستا له قوتا بخانه ی نه هلی

له گوندی به حرکه

۲۲/صنر/۱۴۱۴هـ ۱۰/۸/۱۹۹۳ز

پیشہ کی

سو پاس و ستایشی بی سنووری له راده به دهر. گوتراو به زمانی فریشته و کهسانی ره وشت به رزو راست و ره او بیره وهر، هه روا نووسراو به نوکی خامه ی روشنبیرانی رینی قورئان و به هره ودر. رازاوه به وشه ی جوانی زانایانی حق په روهه، بو تو ئه ی خودای تاك و ته نیای خاوه ن توانای داهینهه، هه روا درودی زوری بی پایان. بیاری به سهر خوشه ویستی خوی به خشنده و میهره بان، (محمد المصطفی) ربه رو پیشه وای په ری و ئینسان، هه روا بیاری به سهر ئه و پیغه مبه رانه ی که وا ره وانه کراون بو رووناک ری ریه رودو دنیا له لایه ن یه زدان، هه روا له سهر ئه و یارو یاوه رانه ی دریغیان نه کرد له پشتیوانی له ئیسلام و نیمان.

بیگومان مه به ست له یادکردنه وه ی هه ر پیشه و او ناوداریك، بو له به رچا و گرتنی ریبازه که یه تی، که وره ترین نیعمه تی خوداش به سهر نیمه وه ریبازی خوشه ویستمان (محمد) ه، به چرای ئایینی ئیسلامی پیروز، جیهانی رووناک کرده وه، که مئه لی ئاده می رزگار کرد، له بت و و بتپه رستی و دیلی و شتی پرو پووج، ده رگای خواپه رستی و باوه رو یارمه تی و برابه تی و ره وشت به رزی کرده وه، ته رازووی دادی هه لواسی، بناغه ی ناشتی و ته بایی و دست پاکی و یه کسانیی دامه زراند، فه رمانی به زانست و وریایی هوشمه ندی و

هیوری و بی گهردی کرد، بۆ هه موو موسلمانیک جوان و ره وایه به رامبه ر به م
نیعمه ته. له رۆژو مانگی له دایک بوونی ته م بینشه وایه مه زنه دا ئاههنگ
بگیرئ، خواردن و شیرینی بیه خشی. بیکا به رۆژیکى پر له شادی، هه روا له و
روژه یهروزانه دا ییویسته زیاتر له ژیان و به سه رهاته کانی بگهین. به
مه وانی کردن خومان نقومی ده ریای قولی ژیان و رینبازه که ی بکهین و دوو پرو
مرواری به ده ست بینین. له کانیای به خیرو یه به ره که تی ئایینی پیروزی
بخۆینه وه، به لام به شیوه یه کی شه رعیه انه و له بازنه و یاد کردنه وه یه کی ره و
به رینه بیری، بۆ ته م مه به سه شه ش، من زۆر له میژ بوو ده مو یست به کورتی و
به زمانی شیرینی کوردی، به پالپشتی چه ند سه ره چاوه یه کی بیروا پیکرا و
بیگومان، به هۆنراوه له ژیان و به سه رهاته کانی بنووسم. به شیوازیکی تازه
له گه ل سه رده می ئیمرو بگونجی و سوود به خشی بیت.

پشت به خوا توانیم ته م هۆنراوه یه به ره م بیتم به هیوای ته وه ی
ببینته رینگایه ک بۆ تیگه یشتن و پیگه یشتن و حیگای خۆی بکاته وه له دلئ
خۆینه رو گوئیگرانی خۆشه ویستی کورد زوباندا.

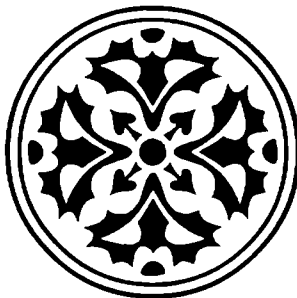
دانه ر

محسن أحمد مصطفی

گوندی به حرکه

به ناوی خوای به خشندهی میهره بان

فهرمون له گه ل کورتهی ژیاننامهی پنه مبهرمان محمد (ﷺ) و گرتنگترین
رووداوو به سه راهاته کانی ژیانی، (به هونراوه) به نومیدی نه وهی لای خونهری
خوشه ویستی کوردزمان جیگه ی خوی بگریته و له کوره کانی مه و لوودنامهی پنه مبهر
(ﷺ) یا بخویندریته وه.

❁ باسی له دایک بوونی پیغه مېهر ❁

با بیتنه جه ژن له هه موو مائی
 واته (محمد) پیشه وای گشتمان
 خیری چاک بکه بن چه ند بومان کرا
 هانا هر ته نیا بؤ خوا بهینه وه
 سه له وات لیده ن به دل و زوبان
 چون بوو به رابه له لاین په زدان
 چونی دامه زرانده له بومه ریگا
 والا کاته وه ده رگای خوشه ختی
 خوازیننی کردنی، نامینه ی دایکی
 جیگیر بوو له لای به لن له م شه وه
 بؤ باز رگانی له ریگا ده مرئی
 (أحمد) په یدا بوو (۱۲) بوو دوشم
 دلی نؤر خوش بوو که دی نه وکاته
 به ره و کابه چوو ته وافی پی کرد
 واته (محمد) سه روه ری داننا
 واته (محمد) پیغه مېهری خوا

موسلمانینه له هه موو سالی
 به بونه ی بووی. گوره وه مه به ستمان
 کوبینه وه. بیهن به یرا
 بیرو باوه رمان تازه کهینه وه
 به شیعی خوش و به وتاری جوان
 بؤ په کتر باس که ن چون هاته جیهان
 بؤ وه ی هه موو که س نؤر باش تینگا
 کاتی که خودا بؤ نیمه ویستی
 خستیه ناو دلی (عبدالله) ی باوکی
 گوه رری زاتی پاشی گواستنه وه
 (عبدالله) له دوا ریگای شام ده گری
 پاش مردنی باوکی، ره بیعی په کم
 واته نامینه داینانه و زاته
 (عبدالمطلب) مه لوتکه که ی برد
 له دواپی هه و ته ش، ناوی بؤ داننا
 سه له وات لیده ن له سه ر پیغه و

دایه‌ن دانی (محمد) و مردنی

دایکی

له لای (ثویبة) شیری پی ده‌درا
بردی بو لادی لای بوو نه و ماوه
له بو دیده‌نی، خالانی باوکی
بو ماوه‌ی مانگی ماوه له لایان
لای مه‌دینه‌بیان خودا وای ده‌ویست
له گه‌رانه‌وه، دایکی له رنگا
له گه‌ل خوی هینای له دوا به‌ره‌که
بردی بو لای خوی له و کات باپیری
به‌لام ته‌مه‌نی، گه‌بیه هه‌شت سالی
له دواپی (أبوطالب)ی مامی
حوا وای دانا بوو لای بوو به شوان
سه‌له‌وات لی‌دنه له‌سه‌ر پیشه‌وا

پاشان (حلیمه)ی به دایه‌ن دانرا
له پاشی بینج سال ره‌وان کراوه
بو مه‌دینه‌ی برد له دواپی دایکی
هوگری بی‌وون هه‌موو مندالان
هه‌ر له و روزه‌وه بی‌تته خوشه‌ویست
مه‌رگ رنگای گرت، نه‌گه‌شته جینگا
تا کو گه‌یاندی به شاری مه‌ککه
به‌خیزی بکاو نازی راگری
باپیریشی مرد تینک چووه حالی
بردی بو لای خوی تابن نارامی
تا باش بزانی، شوانی موسلمان
واته (محمد) پیغه‌مبهری خوا

چوونی پیغه‌مبهر بو شام

له بو شام ده‌چن هه‌ر به منالی
بوچه‌یره‌ی راهیب لی‌ی نه‌پوانن جوان
ده‌لن نه‌م کوپه‌ دل‌ی نۆز پاکه
به مامی ده‌لنن ناگاداری به
له‌بو خه‌دیجه‌ش بو بازگانی
گه‌وره‌ی قه‌ش‌ی شام ناوی نسطورا
ناگاداری به، گه‌لی له‌م ناوه
سه‌له‌وات لی‌دنه له‌سه‌ر پیشه‌وا

له گه‌ل مامی دا له دوازه سالی
دوا پی‌سیار کردن جا دیتته دووان
دوا رۆزی هه‌یه و گه‌لن رووناکه
له هه‌موو کاتن نۆز خه‌م خواری به
هه‌م بو شام ده‌چن له‌ویوه زانی
به هاوړی‌که‌ی وت واته مه‌سه‌ره
له داهاتوودا گه‌وره‌و به‌ناوه
واته (محمد) پیغه‌مبهری خوا

✪ روخانی کابه به لاناو و چاک کردهوهی ✪

(۲۵) سال بوو نه وگه وره و به ناو له گه ل یه کتری چاکیان کرده وه هر یه ک وای ده ویست ناوی ده بری تاکو وای لینهات سه ریان تی بری هاته ژوره وه نه و رۆژ یه که مین رازی بوون به نه و هر چۆنکی ویست (حجر الأسود) دابنن لسه به رزی که نه وه هه موو به جاری به رزیان کرده وه له جی خۆ وه ستان له جی خۆی دابنا بوو به رووناکی واته (محمد) پیغه مبه ری خوا

کاتی که روخا، کابه به لاناو تیره ی قوره یشی. هه موویان بیکه وه (حجر الأسود) به لام چۆن دانری شانازی دانان به نه و بری هه ر له و کاته دا (محمد) نه مین هه موویان شاد بوون که هات خۆشه ویست عه بایه ک راخه ن فرمووی پیغه مبه ر گه وه ی هه ر هۆزیک با سوچی راگری نه وانیش هه روا هه موو پی هه ستان نینجا نه م زاته، به ده سستی پاکی سه له وات لیده ن له سه ر پیشه وا

✪ خوا په رستی پیغه مبه ر ✪

بارکی خۆی نه دی فیتری کا ره وشته له ناو گه لیک پیس و به دکار بوو ده چوو بۆ حیرا بۆ زیکری به زدان ده بن نه مینن بچیتن له ناو

نه و پیغه مبه ری گه وره و خاوه ن پشت نه خوینده وار بوو نۆدیش هه ژار بوو بۆ خوا په رستی هه موو ره مه زان بری کرده وه له بستی تاشراو

سره‌تای ده‌ست پیکردنی وه‌جی

به چاو نووستبووم به دلّ به خه‌بر
 پئی و تم (اقرأ) واته بخوینه
 نه‌ویش گوشیمی زور دای نازارم
 پئی و تم (اقرأ) منیش دووباره
 ه‌روا گوشیمی ئینجا به‌ری دام
 له بؤی بخوینم منیش له ترسان
 هیژم به‌ری ه‌روا بمگوشی
 چاوم کرده‌وه گه‌لی نه‌ترسام
 کتیبیک له ناو سینگم نووسراوه
 له بق چۆلییان ریگام گرته به‌ر
 فریشته‌ی جاران هاته به‌ر چاوم
 ده‌هات بق نه‌ولا ئیم نابوو بزد
 بق لای ناده‌می پیت بینن برِوا
 له دوی داپوشین هه‌ستام به‌ هر حال
 له بق (خدبجه) هه‌مووم گیزاوه
 ده‌ترسام ده‌ستم لی وه‌شیتیرابن
 خوا شیتت ناکا کرده‌وه ت جوانه
 له گه‌لّ خوئی بردی بق لای وه‌ره‌قه
 نیشانی بدا نه‌هیتی مانا
 پاش تیگه‌یشتن کردی ناگادار
 بریا لاو بامه بزّیامه نه‌وکات
 له ورژده‌وه که، ده‌ربه‌ده‌ر ده‌کرای
 به‌چاوی نه‌دی چس بوو به‌سهرهات
 واته (محمد) پیغه‌مبه‌ری خوا

من له نه‌شکوت بووم فرموی پیغه‌مبه‌ر
 فریشته‌یه‌ک هات ناده‌می وینه
 وه‌لامم داوه، نه‌خوینده‌وارم
 بق جاری دووم دیسان نه‌وجاره
 خوینده‌وار نیمه‌ و تم له وه‌لام
 سنیه‌میش ه‌روا داوای کرد دیسان
 نه‌وه‌ک پیم بگا، دیسان باوه‌شی
 هیچ چاره‌م نه‌ما زوو به‌ زوو هه‌لّسام
 بیرم کرده‌وه حالّم گزّراوه
 ئینجا له نه‌شکوت نه‌و دم هاتمه‌ ده‌ر
 له‌به‌ر خۆ نه‌موت له‌خه‌ و بانگ کراوم
 روی خۆم وه‌رگیزا بق هر لا ئیتر
 به‌ منی نه‌وت پیغه‌مبه‌ری خوا
 سام زور لی نیشت چومه‌وه بق مال
 هه‌رشتن دیبووم له سه‌ره‌تاره
 له‌وکاته حالّم وه‌ک به‌ک گزّرابن
 (خدبجه) ش وتی خراپ مه‌روانه
 به‌لام زانیمنی راستی مه‌راقه
 ناموزاکه‌ی بوو له ئینجیل زانا
 ئینجا وه‌ره‌قه لی کرد چه‌ند پرسیار
 فرموی جبریله‌ هاتوووه بق لات
 به‌ هه‌موو هیژم یارمه‌تیم بدای
 به‌لام له ورژده‌ مردنی بق هات
 سه‌له‌وات لی‌ده‌ن له‌سه‌ر پینشه‌وا

❁ وەستانى وەھى و دەست پىگردنە وەھى ❁

ساوھى (۴۰) رۆژى بەسەردا دەروا
مەريشتەى يەكەم ھەر وەكو جارار
دەچىتەوہ مال لە دوای داپوشىن
بلاو كاتەوہ رىگای راستى خوا
وہى بۆ نەھات ئىنجا لە دووا
دەبىنیتەوہ دىسان لە ترسان
وہى دئ ھەستى لە بۆ بانگى دىن
لە ھەموو جىگا پىنى بىنن بىروا

❁ بانگەوازی دىن بە نەينى ❁

ساوھى سىن سالان ھەر بە نەينى
بانگەوازی دىن نۆر بە كزى بوو
تا سەعدى (وہ قاص) جارى لە جارار
چەند بىت بە رىستىك لەو كاتە بىنبار
داى لە يەككىيان (سەعد) دەست و برد
بۆ رىك خىستى كۆمەلى بە نەھان
لە مالى (نەرقەم) كۆدەبوونەوہ
بۆ ھىزى ئىسلام لاوى گيان فىدا
ھەردەم خەرىك بوو بە بانگى دىنى
خودا پەرىستى ھەر بە دزى بوو
خەرىكى نويز بوو. لە گەل چەند كەسان
بە فشه پىن كردن لە گەليا دووان
پىغەمبەر زانى فەرمانى دەركرد
چەند كەس بوون ھەموو گەنجى نەوجەوان
بۆ نەوہى ئايىن بلاو كەنەوہ
چەندى بۆى بكرى دەبىن ھەول دا

❁ مۇسلمانە يەكە مېنە كان ❁

زوو ئامادە بوو، بوو سە مۇسلمان
 يەكە مە، كەس بوو بىرى هېنا ئىمار
 ئىمانى هېنا هاتە رىبىرى وان
 (ئىمامى مەل) لە ئىبو مۇندالان
 ھەروا (زوبەير) و ھەم (عبدالرحمن)
 ئىمانىيان هېنا سە دىنى واپاك
 ئىمانى هېنا سەم دىنە سەرزە
 واتە (مۇھەممەد) پېغەمبەرى خىوا

(خىدېجە) يەكەم كەس بوو لە ژنان
 ھەم (ئەبو بەكر)، لە ئىبو پىياوان
 زەيدى (حارث) بىش لە ئازاد كراوان
 ھەروھا (بىلال) ئە ئىبو سەندەكان
 ئە دواى وان (سەعدى واطحە) ھەم (عثمان)
 لەگەل چەندى تەربە كۆمەل و تەك
 دوا سە دواى ئۇان پەمىشى (ھىزە)
 سە لەوات لىدەن لە سەر پېشەوا

❁ بانگە وازى بە ئاشكرائى ❁

ھاتە خوار لە بوۋى روو بە روو يەكسەر
 بو نە و مە سە چوۋە سەر سەفا
 مەن پېغەمبەرم پېم بېئىن ئىمان
 دوا روۋىش ھەيە ھەروا ژىنەوہ
 بو چاكە، چاكە، بو خراپەش: ئازاز
 گەر ئا دۆزەخە لە روۋى دوا
 ۋە لامى داۋە نە بىوۋ شسورەبى
 بوچىت بانگ كۆدۈين بوچىت نىمە وىست
 بو خوى ورنى چور بوو بە مېرەت
 واتە (مۇھەممەد) پېغەمبەرى خىوا

جا ئايەتى ۋە فاصدغ ئىما تۆمرە
 بانگى دىنى كۆرداتى سەوہفا
 ھەروا رايگە ياند، بونان كەم بەيان
 بە خودا دەمرن زىندوش دەبىنەوہ
 پاداشتان دەبى، بە گوۋىرەى كۆرداز
 جىتان بە ھەشتەگەر بېئىن سىروا
 حا (أبو لھب) زۆر سە نورەبى
 وتى (تألك) لە راست خوشە وىست
 خودا بويە ناردى سورەتى (نېت)
 سە لەوات لىدەن لە سەر پېشەوا

❁ نازار دانی موسلمانان ❁

گه وره بیان ده روا له دسهر بيغه مسهر نه ورك هر به خوي. هم هاورنكاشي به دست (نومه به اي به و تاوانتبار نه بنا سه سر سنگي. به ردي زور گران بگه ريتكوه به بخت په رستيني برواي پته و بوو. به روژي نه به د تاواني چي به به نه يده ن نازار له مني بگه ربه. ده بي رزگاري نه و دم كړي به وه داي ري ن نارادي زور نازار دران هه روه ها دايكي هه ر سنيان ده ن ناو زيخي گه رم بگه ريتكوه سه ر ري به دي وان نارامنان هه بي نه هه شته جيتان به كه م شه هيد بوو پله ي به رزي برد نازاري زور دي نه به ماوو ژيان واته (محمد) بيغه به ري خوا

گه وراني مه ككه زانسان مسوگر ناچار ده ستيان كرد به نازار داني (بيلال) به كيك بوو. كه بوو بوو بيران ده به نيايه ده له گه رمي نيوران به و ه ي لاي بنا له رني سه ر به ستيني به لام له و كاته هر ده يوت نه به د تا (نه بويه كر) لي هاته پرسنيار (نومه به) گوتي گه ر نه توي چاري جا هر له و كاته هات به هيمدادي (عمار) يش له گه ل (ياسري) ساوكي به مو خوزه يمه نه يانوو شه رم هه موو نيوه رو. تا بن په شيمان بيغه به ر هه رموي: نه رمه ده ر ريتان نه ژير نازاردا نه و كات دايكي مره (خباب) يش هه روا به دست موشريكان سه له وات ليدن له سه ر پيشه وا

گورانی قوره‌یش بۆ هه‌خه‌ئه‌ تاندنی پیغه‌مبه‌ر

ئیسلام خه‌ریکه ده‌رده‌کاتن نساو
 بۆ کو‌بوونه‌وه نه‌یانما گومان
 مه‌گه‌ر چه‌ند شتیک بۆی بده‌ن بریار
 جیت لیمان ده‌وئ تا بۆت په‌یدا که‌ین
 نه‌تکه‌ین به‌ گه‌وره ئیمه‌ مسوگه‌ر
 ناماده ده‌که‌ین ئیمه‌ به‌ گشتمان
 به‌ ئیمه‌ بلنی تا بۆت بکه‌ین چار
 رئی راست به‌رناده‌م چه‌ند بده‌ن به‌لین
 گه‌وره‌یی و سامان نی‌یه‌ نیازم
 ره‌وان کسراوم پیم بینن بریوا
 به‌ شادی ده‌ژینن ببن دلنیا
 واته‌ (محمد) پیغه‌مبه‌ری خوا

گورانی قوره‌یش که‌ دیتیان به‌ چاو
 بۆ نه‌و مه‌به‌سته مه‌موویان مه‌ستان
 ریگیان ناگرئ چه‌ند بدرئ نازار
 جا ناردیان به‌ دوا‌ی وتیان ناماده‌ین
 گه‌وره‌بیت ده‌وئ له‌ ئیمه‌ نه‌گه‌ر
 نه‌گه‌ر له‌ ئیمه‌ نه‌ته‌وئ سامان
 نه‌گه‌ر جنۆکه‌ لیتیان کردووی کار
 پیغه‌مبه‌ر فه‌رمووی ئیوه چی ده‌لین
 نه‌هاتووم بۆ وه‌ی مالتان بخوازم
 من پیغه‌مبه‌رم له‌ لایه‌ن خوا
 گه‌ر ریگا بگرن له‌ هه‌ردوو دنیا
 سه‌له‌وات لیده‌ن له‌سه‌ر پیشه‌وا

یه‌که‌ر کوچ کردنی هه‌ندێ له‌ موسلمانان بۆ حه‌به‌شه

له‌به‌ر نه‌شکه‌نجه نه‌یانمابوو ژین
 بۆ هاورێکانی هه‌ندێک بچنه‌ ده‌ر
 به‌ بریوای پته‌و خۆیان که‌ن رزگار
 هه‌روا (سوهه‌یل) و هه‌م (عبدالرحمن)
 له‌گه‌ل (موصعب) دا، کورپی (عومه‌یر)
 رییان گرتنه‌ به‌ر خواوه‌نی ئیمان
 کاری لیکردن بیری نیشتمان
 بۆ لای پیغه‌مبه‌ر رییان گرتنه‌ به‌ر

به‌رده‌وام گشتیان براییانی دین
 فه‌رمانی ده‌رکرد ئینجا پیغه‌مبه‌ر
 له‌ بۆ حه‌به‌شه‌ ریگای کرد دیار
 جا له‌ و ماوه‌دا ئیمامی (عثمان)
 (أبو سلمه‌) هه‌رواش (زوبه‌یر)
 هه‌روا چه‌ندی تر له‌ پیاو و ژنان
 به‌لام نه‌چووه‌ سه‌ر، ژیا‌نی هه‌نده‌ران
 له‌ دوا‌یی (٢) مانگ هاتنه‌وه‌ یه‌کسه‌ر

❁ ئىسلام بۇونى ئىمامى عومەر ❁

ھەر لە و ماوھدا ئىمامى (عمر)
 بۇون بە خاوەن ھىز، بۆ كابە دەرچوون
 بە ھەر جۇرىكىسى بەدو بەدکردار
 بەلام ئازاردان بە كەم رووانىن
 خوا پشتىوان بوو ھەيان بوو بېروا
 سەلەوات لىندەن لەسەر پىنشەوا
 ئىمانى ھىتا بە ئىسلام بەكسەر
 گەرەى قورەيشيان زۆر پىن تىكەچوون
 ھاتبا لە دەستيان ئەياندان ئازار
 نابتە بەرگى بانگەوازی دىن
 دەبووا سەرکەون بە ھىزىن ھەروا
 واتە (محمد) پىنغەمبەرى خوا

❁ ھاتنى گەرەكانى قورەيش بۆ لای (أبو طالب) ❁

قورەيش زانىيان لە رىگای ئازار
 جا كۆبوونەو ھە گشت گەرەكانيان
 بە (أبو طالب) گوتيان ھەموويان
 بەخراپە دەدوین لە راست بېرومان
 گالئە دەكاتن بە عەقل و دىنمان
 پىاوینكى چاك بە ھاتووين لە بۆ لات
 ئىمە چارەكەين لەبەرئۆ بەلام
 جا (أبو طالب) لەو كاتە رۆيىن
 بەلام پىنغەمبەر بە دل و بە دەم
 بۆيە ناچار بوون ھاتنەو ھەروا
 وتيان تۆ لامان جىئى رىزگرتنى
 لە بۆ لات ھاتووين ئىمە بە نىيازى
 ھەمووى بىن سوودە چەندى بەكەن كار
 لەو گەرەكانە بوو، بەك ئەبو سوفيان
 ھاتووين بىرازات نەبا ئابېرومان
 دەيەوئى تىكدا رىگای رەوامان
 بە گومراي دانان باب و باپىرمان
 وازمان لى بىنئى، وابكە بىرازات
 دەستى لى نادەين ئەمان وئى وەلام
 پىئى وت واز بىنە بە زمانى شىرىن
 بانگى خۆى دەكرد نەوھستا بەك دەم
 لەبۆ لای مامى، ھەتا وا نەروا
 ھەم بە شەرەف و خاوەن تەمەنى
 (محمد) مان زوو بۆ بەكەى رازىسى

رینگامان چیتر لی نه شکیوینی
ئیمه ناچارین له نیستا به دوا
جا (أبو طالب) گؤرا مه لویستی
له لای ناخۆش بوو چۆن خۆشه ویستی
بۆ ئەم مه بهسته ناردی به شوینی
ئهمی که بیست و مامی وا بیینی
ده ترسا له وهی پشتگیری نه کات
به لام هه رچۆن بێن وتی به مامی
مامه: رۆژ دانیین له دهستی راستم
هه تا نه و رۆژهی خوا سه رم نه خات
ئینجا (محمد) به دانیایی
که چاری نه کرا وتیان ئاماده بین
با بێته کورپ له جیاتی ئهوی
به لام مامی چۆن دهکا کاری کهم
برازام بدهم ئەمن به ئیوه
سه له وات لیدهن له سه ر پێشه وا

بۆ خۆی دانیشتن وازمان لی بیینی
ئازاری بدهین نه گه ر وا بپروا
له گه ل شه ر نه بوو چونکه مه بهستی
دهستی بۆ درێژ کهن نه گری دهستی
ئامۆژگاری کرد بۆ وهی واز بیینی
کاری کرده سه ر دل و دهروونی
کهسی تر نیه یارمه تی بدات
به خوا کار ده کهم به بهردهوامی
مانگیش له چه پم نابێن بوهستم
یان له پیناویا من گیانم ده پروات
بانگی خۆی ده کرد بۆ رۆژی دوا یی
(محمد) ده بهین گهنجیکی ده ده بین
ئیمه هه تا که ی سه ر بکهین نهوی؟
وتی بۆ ئیوه کورپتان به خێو کهم!
بۆ وهی بیکورن ئیوه له جیوه
واته (محمد) پیغه مبه ری خوا

❁ كۆبۈنە ۋەي تورەيش بۆگە مارۆي ئابوورىيى ❁

ھەروا ناشتوانن بېكەن دەر بەدەر
لە بۆگە مارۆي ئابوورىيى ۋەستان
لە لاپە رەيەك دەريان كىرد بېريار
ۋازيان لى بېئىنن، نەكەن لىيان
بەنوۋ (مطلب) ئەۋانئىش ھەروا
چونكە پشتگىر بوون لە بۆ پېئەمبەر
لەگە لى بېريار بوون ئەۋ لەبەر ھېچى
خزمى خۆي نەۋىست لەبەررىيى بەدان
شېرە بېيون لە ھەموو مالان
زىيانان نەما بوو لەبەر برسېھتى
ۋاتە (محمد) پېئەمبەرى خوا

كوشتنى (محمد) زانئىيان ناچتە سەر
جا بە ناچارى گاۋرەكان ھەستان
بۆ ۋەي موصلئمان گىشت بېن بېزار
نەپۆنە لايان نەفروئىشن پىيان
بەنوۋ (ھاشم) ىش ۋەك خاۋەن بېروا
ئەم ئابلۆقەيان ۋەك وان ھات بەسەر
بە تەنيا ئەبوۋ (لەب) لى دەرچى
يەكەم پشتگىر بوو بۆگە مارۆ دان
موصلئمان ھەموو ماۋەي سى سالان
كەۋتتە تەنگانەۋ بى دەرامەتىيى
سەلەۋات لىدەن لەسەر پىئىشەۋا

❁ دووهر کوچ کردنی موسلمانان بو چه به شه ❁

پیغه مبر فهرمووی خوتان که ن قوتار
 به لام ناچار بوون زینان گرته بهر
 به دلی پاک و رووناکی نایین
 له دوویان ناردر له و دهم دوو که سیان
 بو وهی له گه لیان نه کا هاوکاری
 به لام نه چووہ سر مه بیوو چند راویژ
 بۆچی گرتوویانه ریگای هنده ران
 له سر چ دینن بۆم بکه ن دیار
 بۆچی راو کردووہ له بۆ نه م ناوہ
 وه لامسی داوہ زۆد به نه ده بیی
 کرداری جوانمان نه ده هات له مست
 له ناومان هه بوو چند شه پ وه را
 زرگاری کردین له گشت کاری به د
 یاسا قورنانه هه روا بۆ راستیی
 زۆریان نازاردین تا بین په شیمان
 له سیته ری تو دوور بین له نازار
 له بۆ راستیتان بخوینه بۆمان
 تا نایه ی ﴿يَا كَوْمُ اَبَعَكْتُ حَيَا﴾
 هه موویان وتیان، پاش بیبر کردنه وه
 که وا ئینجیلی عیسای هیناوه
 تا له لای وی بن دوور بن له زهره ر
 واته (محمد) پیغه مبره ری خوا

له بهر نه شه که نه و ژیننی ناله بار
 هه رچند ناخوش بوو له مال چوونه دهر
 له بۆ چه به شه به زۆدی زۆیین
 ئینجا کورده بیش له و کات زانویان
 له بۆ نه جاشی بردیان چند دیاری
 له دوا ی گه شستن کردیان وتووینژ
 ویستی بین بۆ لای گشت په نا به ران
 که هاتن بۆ لای لی کردن پرسیار
 له ریگای خوتان بۆچی لاو داوہ
 (جعفری کورپی نه بو (طالبی
 وتی نه ی پاشا بتمان ده په رست
 یه کترمان ناویست تابووین به برا
 پیغه مبره ریک هات ناوی (محمد)
 ئیستا ریماننه خودا په رستی
 نه مه یان زانسی که گه ل و هوزمان
 په نامان هینا تا بین زرگار
 هه روه ها وتی که میک له قورنان
 خویندی به وه سوره ی (مریم) به سه ریا
 له گه ل قه شه کان له دوا ی خویندنه وه
 نه م فهرمووده یه له یه ک سه رچاوه
 جا بریاری دا، ژینیان به رنه سر
 سه له وات لیبدن له سه ر پیشه وا

❖ هه لوه شانده وهی گه مارۆی نابووری ❖

به رامبه به مه به توندی وهستان
 مهروهه (زعمه) و (أبو البحتری)
 به نو (هاشم) و (مطلب) بزوا
 بو نه یان بی ژین؟ بو بیانکوژین؟
 شه م نابلقه یه لابن له سه ریان
 له گه له نه شان بوو پی پی نه بوو رازی
 لاپه ره ی بریار له پیشیان دراند
 بو موسلمانان رایگه یاند خه بهر
 واته (محمد) پیغه مبه ری خوا

گه وهی قوره پیشیان پینجیان مهستان
 (میشام) و (مطعم) له گه له (زبیر) ی
 وتیان با به س بیته کاری ناره وا
 له ژیر نه شکه نه و نازاردا بژین
 جا داویان کرد بشکینن په بیمار
 به ته نیا (أبو جهل) نیازی
 (مطعم) گوئی نه دا نابلقه ی شکاند
 شه مه واله ی بیست په کسه ر پیغه مبه ر
 سه له وات لیدن له سه ر پیغه وه

❖ هاتنی چه ند که سکی چه به شی بو لای پیغه مبه ر ❖

(۲۰) که س چه به شی بو لای پیغه مبه ر
 ره وانیان کردن تا بن خه بهر
 بزائن وایه وه ک ده یهینن ناو
 له گه له کتیبان هاتوهه باسی
 گه له بی به وردی گوینیان دا قورنن
 باوه ریان هینا بوونه موسلمان
 وتی نه مدیوه وه ک ئیوه نه زان
 ئیوه چزن وا زوو پیو هینا ئیمان
 ئیمه و کرده وهن خراپ بی یا چاک
 له بو خۆتان بی بی دریزه پیدان

مه ره له و ماوه دا ریان گرت بهر
 بوو به هاو پریان مهروهه (جعفر)
 خوی و کرداری بینن به چاو
 به راورد یکن وه سف و پیناسی
 له لای پیغه مبه ر ئینجا ه موویان
 کاری لیکردن به دل و به گیان
 (أبو جهل) هات به ره و رووی شه وان
 بو مه وال زانین گشت ره وان کران
 وه لامیان داوه به دلئکی پاک
 ئیوهش مهروهه ها گشت کرده وه تان

چوونی پیغه مبهَر بۆ (طائف)

دلیان زۆر ره قه پیی نایین نیمان
 له بۆ (طائف) چوو سه بییدی سه روهر
 به لام زۆر به دیوون نه یاندا وه لام
 له هه موو لایان، به ردیان تیده گرت
 به لام دینی خوا ده بی ده رکنا ناو
 واته (محمد) پیغه مبهَری خوا

پیغه مبهَر زانی قوره ییش گشتیان
 ئینجا له و ماوه ریگای گرت به
 ریان نیشان دا، بێن به ئیسلام
 بۆ هه ر لا زویی ریزیان رانه گرت
 گه راوه مه ککه، به دئی شکاو
 سه له وات لیده ن له سه ر پیشه وا

شه ور ویی پیغه مبهَر

شه و رۆی بۆ کرا بۆ قودس و ناسمان
 واته بۆ ناسمان ره وان کراوه
 له بۆ هه موومان وه ک یه ک ناسراوه
 چی به چاو دیبووی هه مووی گیزاوه
 لای سه یر نه بوو کرده وه ی خوا
 جیگا به جیگا له بۆی کردن دیار
 به ره و مه ککه دئی بۆمان که به یان
 له به ر مله ورپی دوور بوون له نیمان
 واته (محمد) پیغه مبهَری خوا

سالی دوانزه بوو خۆشه و یستمان
 هه روا له م شه وه ميعراج رووی داوه
 شه و پینج نوێزه، له وئ دانراوه
 له پیش رۆژه لات ئینجا گه راوه
 خاوه نی بیروا زوو کردی بیروا
 له (بیت المقدس) لنیان کرد پرسیار
 چه ند و شتریکه هه روه ها پرسیان
 وه لامی داوه به لام بی دینان
 سه له وات لیده ن له سه ر پیشه وا

🌀 بانگه‌وازی پیغمبەر بو هۆزه‌کان 🌀

قوربه‌یش دورر بیون له پێی بانگی دین
 کاتی بازاری هه‌موو وه‌رزه‌کان
 هه‌ندئێ له وه‌لام ناشیرین ده‌دوان
 وه‌لامیان داوه‌ جوان بوو نامانجی
 له‌بۆی خویندنه‌وه‌ گونیا گرت گشتیان
 وتی جووله‌کان له‌گه‌ڵ به‌سه‌رهات
 نه‌مه‌ خۆیه‌تی هه‌روه‌ک وتراوه
 به‌لام به‌ مه‌رجیک ، پێیاندا په‌یمان
 ناشتیا کاته‌وه‌ شادی دابیتن
 به‌سه‌رهات چی بوو پێیان دان خه‌به‌ر
 بروایان هه‌تیا بوونه‌ موسلمان
 هاتن پاش سالی هه‌موویان به‌کسه‌ر
 هه‌ر خودا بناسن که‌سیان لانه‌دا
 له‌ کاتی هه‌جدا له‌ پاش نه‌و ساله
 هه‌موو ویستیا بیهین هه‌زه‌ت
 بچنه‌ هه‌قه‌به‌ که‌س نه‌یان بیس
 بو لایان زویی بیان بیهین له‌وئ
 ویستی چه‌ند شتن بۆیان بکا باس
 پارێزگاری که‌ین ئه‌مه‌ هه‌موومان
 بو لای ئه‌وه‌ دئ پێی بیهین بروا
 بۆی دابین بکه‌ن هه‌موو نیازی
 له‌ راست نه‌وانه‌ی، که‌ له‌و نین رازی

له‌ به‌ر به‌دکاری و خۆ به‌زۆر زانی
 پیغمبەر ده‌چوو بو ناو هۆزه‌کان
 بانگی ده‌کردن تا بیهین نیمان
 له‌ مه‌دینه‌ بیان شه‌شی خه‌زه‌جیی
 ئه‌نجا پیغمبەر که‌من له‌ فورمان
 دواي بیه‌ر کردنه‌وه‌ به‌ بیه‌ریان داها
 که‌ پیغمبەرێک دیتن له‌ ماوه
 ناماده‌ بیون، بو ئیمان پێ هه‌یان
 گشت تیره‌کانیان به‌ یه‌ک بگه‌ینی
 جا بو مه‌دینه‌ ریان گرت به‌ر
 هه‌ر له‌و کاته‌دا به‌ زۆری له‌وان
 له‌ نه‌وس و خه‌زه‌ج بو لای پیغمبەر
 له‌ هه‌قه‌به‌دا په‌یمانیا و دا
 دواي وان (٧٢) هاتن به‌و حاله
 له‌ گه‌لیان دا بو هه‌روا دوو ئافره‌ت
 پیغمبەر فه‌رموی زۆر به‌ نه‌هینی
 جا که‌ تێپه‌ری سنی یه‌کی شه‌وی
 هه‌روا حازر بو، مامیشی (عباس)
 وتی (محمد) گه‌وره‌یه‌ لامان
 به‌لام ده‌یه‌وئ له‌ لامان بروا
 ئه‌وه‌ش چی ده‌وئ له‌و بانگه‌وازی
 هه‌روه‌ها ده‌بێ بیکه‌ن پارێزی

هه چۆن به رموی خاوهنی واده یز
 بۆ ریگا گرتن، ناسینی هه روا
 بۆ روون کردنه وه ریگای سه به سستی
 له خودای گه وره جا گه رانه وه
 واته (محمد) پیغه مبه ری خوا

به تیکرا وتیان ئیمه ناماده یز
 بانگه وازی کرد جا بۆ لای خوا
 بۆی دیاری کردن هه مو مه به سستی
 که دره بریار گشت پارانسه وه
 سه له وات لیده ن له سه ره پیشه وا

❁ کۆچ کردنی موسلمانان بۆ مه دینه ❁

فه رمانی ده رکرد له بۆ چونه ده ر
 بچنه مه دینه دوور بن له ئازار
 کۆچیان ده کرد و که سه نه یده بیینی
 وتی ریم بده به خۆشه ویستی
 ریگای پی نه داله وه دم له وه لام
 بن به هاوپی له گه ل یه کتری
 زانی هاوپی که خۆستی پیغه مبه ره
 واته (محمد) پیغه مبه ری خوا

که بوود لنبیا، ئینجا پیغه مبه ره
 بۆوه ی کۆچ بکه ن تا بن زرگار
 کۆمه ل کۆمه ل و تاک تاک نه یینی
 نه بو به کریش کۆچ بکا ویستی
 وای زانی کاتی هاتوو به لام
 فه رموی تا یه کیک ریت له گه ل ده گری
 به مه دلخۆش بوو، نۆر (نه بوو به کر)
 سه له وات لیده ن له سه ره پیشه وا

❁ کۆبۆنۆه وهی تورهیش له (دار الندوة) ❁

تورهیش بینیان نیسلام مهیتی مئیز
 له (دار الندوة) گشت کۆبۆنۆه وه
 هه ندیک ده یانویست بیکه ن دهست به سه ر
 جا (ابو جهل) مله وری به دکار
 به لام به جۆرتیک چ که س نه توانی
 له مه ر تیره یه ک گه نجیک که ن دیار
 مه ر کاتیک ههات و جیبه جی کرا
 ئیمه ناماده یه له پاش کوشته ی
 گشت په سه ندیان کرد هه ستان به م کاره
 سه له وات لیده ن له سه ر پیتشه وا
 لای مه دینه بیان بووینه خاوه ن ریز
 بۆ وهی چاریکی بۆ بدۆزنه وه
 هه ندیکیش ویستیان بیکه ن ده ر به ده ر
 وتی بیکوژن گشت بووینه بیزار
 تۆله ی بستیتن یه ک له خزماتی
 تا له کوشته ی گشت بجن به شدار
 خوینی په رت نه بی له ناومان تیکرا
 به زوویی هه رچه ند ویستیان خوینی
 وتیان به پاستی نه مه یه چاره
 واته (محمد) پیتفه مبه ری خوا

❁ کوچ کردنی پیتفه مبه ر بۆ مه دینه ❁

جبریل هاته لای خۆشه ویستمان
 مه ککه جی بینن به رۆن به یه کجار
 پاشی نیوه رۆ سه بییدی سه ره وه ر
 هه ره ها ویستی به شه وه ریجی
 بۆ وهی نه یه لن له مال بیته ده ر
 جا گوته یه له جی پی پال داوه
 له و کاته ده رچوو له خوا پاپاره
 ریگای گرت ه به ره به خۆی و (هدیق)
 ناگاداری کرد له هه موو پیلان
 بچه مه دینه خۆ بکه ن قوتار
 (نه بوو یه کری دی ری بگرته به ر
 به لام شه و دوشمن بوو نه ئیشک چی
 له گه ل یه ک لی دی دن بیکوژن یه کسه ر
 بۆ وهی وا بزانه ن له جی پی خۆی ماوه
 هه ستیان پی نه کرد که سیان له م ماوه
 بۆ ری و پیرۆز پکردی به ره فیق

ئىنجا بە يانى زۆر بە نامەردىي
 زانىيان نە ماوہ خۇي كىردوۋە زىگار
 لە دوويان دەرچوۋ بە خۇي و چەند سوار
 لە سەر دەرگاي غار بە ئەمرى بە زدان
 لە و دەم ھىلكەيان لە ناو كىرد ھەروا
 جالجالۆكە ش ھات دەرگاي لى تەنن
 ئە مەيان بىيىنى نە يانما گورمان
 رابەرى رىيىان (عبدالله) ى (أرقط)
 ئىنجا لە گەل بەك لە لاي كە نار
 ماوہى ھەشت رۆزان رۆيىن بە رىگا
 مزگە وتى بە كەم لە و شوين دامە زرا
 رىگاي گرتەوہ لە بۆ شارى جوان
 لە بۆ ھاتنىي بىوون چاۋە پوان
 پىغە مەبەر فەرموۋى لە ھەر جى و شتر
 دە بىتتە جىگام بۆ ميواندارى
 و شترە كە بىخ بوو لە گۆرە پانىك
 بە رامبەر مالى (أبو أيوب) ى
 ھەر لە و كاتە دا ئە و شوينە دە كرى
 لە بۆ ئەم شارە ناۋى دىگە . دانا
 ئىنجا كە دىتى ھەيە لەم شارە
 (مھاجر) لە گەل (انصار) بوون بە برا
 ھەروا رىك كە وتن لە گەل جوۋە كان
 سە لە وات لىدەن لە سەر پىششەوا

چوون بو ناو مالى بە لام نە ياندى
 (أبو جھل) ھات نە زانى زۆردار
 ھە تا غارى (شور) رۆيىن ھەر بە غار
 دوو كۆتر ھاتن دوستيان كىرد لان
 بۆوہى باوہر كەن ھەر زوو بىن پىروا
 وە ھاي نىشاندان كە سيان لە زوور نىن
 گىشت گەرانەوہ بى دىن و ئىمان
 لە دواى سى رۆز ھات لە بۆ لاي ھە زرتە
 رىيان گرتە بەر تا نە بىن دىار
 جا گە بىيە قەبا دىارى كىرد جىگا
 خۇشى كارى كىرد تا تەواۋ كرا
 واتە مە دىنە شارى پىشتىوان
 ھەر كە سىك دە بوست لە و بىن ميوان
 ويستى بىخ بىن ئە و جى ئە نىتر
 بۆ جىگاي تايبەت نە بوو بىرارى
 ھى دوو يە تىم بوو جىگايە كى رىك
 تە قدىر وە ھا بوو لە و ميوان بىي
 ويستى لە و جى ئە مزگە وتىك بىرى
 لە جىاتى بە سىرىپ مە دىنەى ناونا
 چەند تىرەى نارپىك زوو كىردى چارە
 نالاي نازادى نىسلام ھە لكرا
 ناكۆكىيان نە بىن بە ستىيان وا پەيمان
 واتە (محمد) پىغە مەبەرى خوا

شەرى بەدەر

قورپەيشى. ھەردەم لە رىگاي ئايىن
 زانى پىغەمبەر: كە ئەبوو سوفيان
 بۇ رى لىگرتىن دەرى كىرد بېرىبار
 بە خۇى و چەند كەس لە ئىمانداران
 چا ئەبوو سوفيان كە زانى خەبەر
 بىن بە ھاواری رىگار كەن كاروان
 ھەر لە و كاتە دا گرتى رىگاي تر
 گەردەى قورپەيشى كە پىيان زانى
 (۹۵۰) كەس بوون بە ژمار
 بەلام موسلمان سى سەد و چوار دە
 لای ئاوی بەدەر ھەموویان دابەزىن
 دەستى بلند كىرد لە خوا پاراوە
 ئىنجالە و كاتە (۱۷) ى رەمەزان
 بە تىر تىك گرتىن ھەم بە شىر وەشان
 شىرانی دلیر خواوەنى ئىمان
 ھەروا لەم رۆژە خۇشى خۇشەويست
 شەپ كۆتايى ھات شكان دوزمانان
 لە موسلمانان (۱۴) پالەوان
 لە رىگاي راست بىن خواوەنى بىوا
 سەلەوات لىدەن لەسەر پىشەوا
 كۆسى سەخت بوون لەبەر نەزانىن
 بە رىگايەو لە گەل بازركان
 دەست گېريان كەن بىاندەن ئازار
 چوون رىيان بگرن نەباندەن ئەمان
 پىاويكى ھەنارد بۇ مەككە يەكسەر
 نەو ك دەست گېركەن گشت مال و سامان
 بۇ گەرانەو تەبىن بىز
 ھەموویان ھاتن بۇ پشتىوانى
 لە سوار و شترو لە ئەسپ سوار
 بۇ ئەو مەبەستە بىوون نامادە
 جا خۇشەويستمان (محمد) ئەمىن
 تىكىان بشكىنە پەيمانە داوہ
 شەپ دەستى پىكرد لە ھەردو لايان
 چا و چاوى نادى گەرم بوو مەيدان
 بوو بە پشت گېريان فرىشتەى يەزدان
 ئازابى دەرخست پىتر لە پىويست
 (۷۰) بوون بە دىل (۷۰) شىيان كوژدان
 بوو بە قورىانى راستى رىى قورئان
 دەبى سەركەوى پشتىوانە خوا
 واتە (محمد) پىغەمبەرى خوا

قورپەيشى. ھەردەم لە رىگاي ئايىن
 زانى پىغەمبەر: كە ئەبوو سوفيان
 بۇ رى لىگرتىن دەرى كىرد بېرىبار
 بە خۇى و چەند كەس لە ئىمانداران
 چا ئەبوو سوفيان كە زانى خەبەر
 بىن بە ھاواری رىگار كەن كاروان
 ھەر لە و كاتە دا گرتى رىگاي تر
 گەردەى قورپەيشى كە پىيان زانى
 (۹۵۰) كەس بوون بە ژمار
 بەلام موسلمان سى سەد و چوار دە
 لای ئاوی بەدەر ھەموویان دابەزىن
 دەستى بلند كىرد لە خوا پاراوە
 ئىنجالە و كاتە (۱۷) ى رەمەزان
 بە تىر تىك گرتىن ھەم بە شىر وەشان
 شىرانی دلیر خواوەنى ئىمان
 ھەروا لەم رۆژە خۇشى خۇشەويست
 شەپ كۆتايى ھات شكان دوزمانان
 لە موسلمانان (۱۴) پالەوان
 لە رىگاي راست بىن خواوەنى بىوا
 سەلەوات لىدەن لەسەر پىشەوا

شەرى نوحد

سەرکەوش بىسەن لە شەرىنكى تر
 سەن ھەزار تەواو لە تاوانباران
 ئەبوو سوفايان بوو سەرکردەى گشتيان
 لە جىگای خويان دەست بکەن بە شەرى
 لە شەرى بەدر بپوونە ناگر
 وایان دەزانى دوروز لە شکان
 لەبۇ چوونە دەر ھەرچەند نەیدە ویست
 لەبۇ نوحد بە (الله اکبر)
 خويان قايم کرد بوونە پشتیوان
 بە تىرو بە پم، ھەم بە شىر وەشان
 سەرکەوتوو بپوون بەلام لە دوا
 تالان کردنيان کە ھات بە بېردا
 خالید ناودار، یەکن بوو لەوان
 لەبۇيان سوڤا بوون نەبیاندان ئەمان
 نۆد شپىزە بوون خواوەنى نیمان
 ھەرچەند ھاوڕێيان کردیان پارێزگار
 ھەرزەتى ھەمزەش یەکن بوو لەوان
 لە رىگا لادەن بشکینن فەرمان
 لە لای ەرەب و ھەموو جوولەکان
 جا بەنوونەزیر جوولەکەى بەدناو
 وتیان دەیکوژین ئێمە لەم ماوہ
 نۆو دەرى کردن بۆ شام و خەبەر
 واتە (محمد) پێغەمبەرى خوا

قورەیش ویستیان لە تۆلەى بەدر
 کۆیان کردەوہ ئینجا بەدکاران
 نۆر بە دروستى رىکیان خست ھیزیان
 لەبۇ بەرگری نەویست چوونە دەر
 بەلام ھەندیکیان نەبپوون حازر
 سەریان گەرم بوو تاییەت گەنجەکان
 دلئى نەشکاندن بەلام خۆشە ویست
 خۆى و (۷۰۰) کەس رییان گرتە بەر
 لەسەرى چیا تیرھاویژ دانران
 شەرى دەستی پیکرد گەرم بوو مەیدان
 لەسەرەتاوہ خواوەنى بپروا
 تیر ھاویژەکان جىئى خويان بەردا
 ئەمەیان زانى خوا نەناسەکان
 ئەوکاتە نەبپوو بپروا بە قورشان
 لە پێش و لە پاش ھاتن لە بۇیان
 پێغەمبەر خۆشى بپوو بریندار
 شەھید بوو لێیان (۷۰) پالەوان
 ئەمە دەرسێک بوو نابىن موسلمان
 پاشان برایان لەبەر تیشکان
 نۆد بە بى ھیزی دەھانتە بەرچاو
 بەھەلیان زانى کە بى ھیز ماوہ
 بەلام کە ئەمەى زانى پێغەمبەر
 سەلوات لێدەن لەسەر پێشەوا

شەرى خەندەك

ئىسلام نەھىلن لە ناو بە گىشتيان دەستيان درىز کرد لە بۆ ھاوکارى ھاتن بە شدار بوون ئەوانىش بۆ شەر نزيك دە ھزار بۆ ئەم لە شىكرە لە مەدينە بىن دەرشە چن وىسنى خەندەك لىدرا لە ھەموو لايان شووورە دامەزرا وا بوو برپيارى بەرەو روى وان ھاتن دامەزرا شەرى نىوانيان بەرپاستى تىر بوو جوولەكەى ناويان بە نو قورە يىزە بىوون بە پشتگىر لە بۆ قورە يىشيان مەترسيان زۆر بوو بۆ خاوەن نىمان گاور پىنى تىكچوون كەم بوو نازوقە زۆرىەى زۆرى كوشت لە مەپو مالات گەپانەو مەل ھەموو بە يەكجەر نەما مەترسى ھىزى گاوران سەريان شۆپ بىوو ھەيان بوو تاوان لە ناويان بەرن نەيان دەن ئەمان مەپو مالاتيان گىشت دابەش كرا لە رىگای نايىن بە كارمان ھەستىن رووبەپووى دوشمن دەبىن لە ھەر لا بەنجەى پىرۆزمان چاوى دەردىنىن واتە (محمد) پىغەمبەرى خوا

پاش شەرى ئوحد قورە يىشى وىستيان جوولەكەش ھەروا لە بەر بەدكارى ھەروا چەند تىرە بوونە يارىدەر كۆيان كوردەو ھىزىكى گورە ئىنجا پىغەمبەر لەر كاتە بىسنى لەسەر روىزى ھاوپىئى خۆى سەلمان ھەروا بۆ ناوچەى دەرەو ھى شارى رىيان گرتە بەر ئىنجا بى دىنان ماو ھى بىست رۆزى ھەر شەرە تىر بوو ئەو ھى موسلمان پىنى بوون شىپزە دل پىس و ناپاك شىكاندىان پەيمان لە پاش و لە پىش لىيان دەترسان درىزەى كىشا ماو ھى ئابلۇقە گىشت خىو ھى خست رەشەباپەك ھات كەدىيان ئەم حالە زانىان نەما چار جا رىگارىان بوو خاوەن باو ھەران جوولەكەى بەنو نەزىر كە شىكان جا خۆشە وىستمان دەرى كرد فەرمان لىيان ھاتنە دەست زۆريان لىكوژرا نىعەش گەر بەك بىن پشت بە خودا بەستىن دەبىن بە ئاگر دەبىن بە پۆلا زۆردار ناتوانى دەستمان بۆ بىنى سەلوات لىدەن لەسەر پىشەوا

ريگه وٽني حوده بيهه

له گهل کومه ليک، ريگاي کرت بهر
 قوره بشي بينيان نه و هيره گه وره
 بو چووه ژورريان به ياندا بريار
 برياريان له سر چه ند خال دامه زرا
 بو ساليكي تر ريگاي پندرا
 ره وان کرتيه وه ده بي له بو وان
 له نيسلام ده رچي نه يعيني بروا
 له سرريان نه بي لي بگرن ريگا
 له گهل عه ره بدا وهك به كتر واسي
 نه گهر شهر رويدا نه چنه هاواريان
 زور به كهك بوو پيغه مبه ناسرا
 بو بانگ كردنيان له بو ري به زدان
 له بو دهر وهش تواني راگه يني
 بو ريگا گرنن پسي بينن نيمان
 له بو زوري تر هه ره وان كرا
 واته (محمد) پيغه مبه ري خوا

سالي شه شمي کوچي پيغه مبه
 به ره و مهككه چوو به نييه تي عه مره
 هه زارو چوارسه د نيسلامي ناودار
 جا له حوده بيهه گفتوگو كرا
 به كه م زياره تي نه مسال دوا خرا
 ستيه م هه ركه سي بيت به موسلمان
 چواره مين په يمان نه و كه سه ي كه وا
 هات له بو لاي وان بيده ني جينگا
 پنجهد بو هه رلا په يمان ره و بي
 شه شم له نيوان هاوريي هه ركاميان
 نه م ريگ كه وتنه له و كاته دا به ستر
 له لاي قوره يش و هه موو تبه ركه كان
 بو ناوه خويان بوو به هيني
 نامه ي ناييني له بو پاشاكان
 واته هه رقه ل و نه جاشي و كيسرا
 سه له وات ليندن له سر پيشه وا

❁ شهری خه مېهر ❁

له سالی حورتم ویستی پیغه مېهر
 به توند و تیزی هیرشی بو بردن
 گذشت قه لاکانیان یهک به یهک رووخان
 هر له و کاته ده دهری کرد بریار
 به مه رجی نیوه ی به ره می زه روی بیان
 له شکر ریک خا، بگریستن خه مېهر
 به ماوه یه کی کهم له ناوی بردن
 هیزیان لیردن خاوه نی نیمان
 له حیگای خوبن پیس و به دکردار
 له بو نیسلام بی شور بکن سه ریان

❁ هه لوه شانده وه ی ریکه وتنی خوده بیبه له لایهن قوره یش ❁

به نوو به کری تیریک بوون زوردار
 تیره ی خوزاعه ش هه یانبوو په ایمان
 له به نوو به کری، یهک خراپ دوا
 به کن خوزاعه یش خیزا هاته دم
 خا به نوو به کری له بو جوونه سر
 چونکه له پینشان دوشمی یهک بوون
 قوره یشی به دزی بوونه پشنبوان
 له خوزاعه بیان (٢٠) پتر کوژا
 به لام قوره یشی له دواپی رووداو
 هات نه بوو سوفیان بو لای پیغه مېهر
 نه م ریک که وتنه ی که به ستراره
 وتی من هاتووم له بو لای نیوه
 پیغه مېهر غه رموی ماوه ی زور ماوه
 جا نه بوو سوفیان زانی زانراوه
 سه له وات لینه دن له سه پینشه وا
 له کهل قوره یش بیوونه هاوکار
 پشتیان به سنبوو به خاوه ن نیمان
 له راست پیغه مېهر، پی ی به بوو پروا
 سه بن راوه ستان لیتدا هر نه و دم
 تیری خوزاعه رییان گرتنه بهر
 به کتریان ناویست هه رده م ساریک بوون
 بووه ی نه زانری کاری به دی وان
 نه و کانه ی که به سه ریان دا درا
 له بهر ریک که وتن زور بیوون ته نگاو
 بووه ی بزانی چی هه به خه بهر
 وه کو خوی ماوه؟ بیان هه لوه شاهه
 ریک که وتنه که مان نوی بیته وه
 بو نوی بیته وه، بو ج قه و ماوه؟
 په ایمان شکاوه نه و دم که پاره
 واتنه (محمد) پیغه مېهری خوا

❁ گيراني مه ککه ❁

له لای قوره پشیمان که هه لوه شیبرا
 بچینه ناوی و که سیش تی نه چی
 له (سر الظهران) گرتیاں جیگا
 بۆ وهی بزانی چی هه یه خه بر
 تنگی یی قه و ما، نه یماوه چاره
 ویستی قوره بيش بکا ناگادار
 دی (ئهبوو سوفیان) له و دهرو پشته
 ویستی ری ی بگری تا بی رزگاری
 به مه رازی بوو ریگای گرتنه بهر
 گفتوگو کرا پئی هینا برپا
 ریزکی هه بی لای خۆشه ویستی
 به خۆی ده نازی له لایان کۆک بوو
 یا بچته کابه باش ده بی حالی
 شهریان له گهل که ن تا بی قوتار
 وتی له بۆ شه پ ناوین یه که هه نگاه
 به خۆی و هیزی نه بیننه پشیمان
 یا له کابه بی نایبی هیه ترس
 له و شویانه داو له جیگای په نهان
 له و دم ده نه رزی کز و لاواز بوو
 هاته ناو مه ککه بی شه پ و زه ره
 تاریکی نه ما هوو، بوو به رۆژه لات
 هه مووی داخرا پئی ناله باربی

رینک که وتتی له حوده بییه به ستر
 پیغه بهر ویستی بۆ مه ککه بچی
 خۆی و ده هه زار رۆبین به ریگا
 ئهبوو سوفیان له مه ککه هاته ده
 له و کاته بیستی ئاگرینک دیاره
 هه ر له و ماوه دا (عباسی) ناودار
 له نوای ده رچوونی له و ده رو ده شته
 بۆ لای (محمد) به نامۆزگاری
 کوشتار روونه دا بین ده ربه ده
 له دای هاتتی له رۆژی دوا
 بۆ ئهبوو سوفیان هه روه ها ویستی
 له بۆ قوره بيش چونکه سه رۆک بوو
 جا فه رموی هه ر که س بچینه مالی
 مه ککه بيش هه موو وایان دا بریار
 ئهبوو سوفیانیش گه پاره به تاو
 (محمد) هه هات ئه وه قوره پشیمان
 له مالی من بی وتی گه ر هه ر که س
 خۆیان شارده وه رۆر له پیاوان
 کام خاوهن هیز بوو خاوهنی ناز بوو
 جا له (که دا) دا سه بییدی سه روه
 له لای (کودا) ش خالید له بوی هات
 له م ناوه ی نه هیشته زولم زۆرداری

پښه مېر به خوی بستی ریز کراو
 عوززاو چه ندی تر هروا له م ماوه
 هر له و کاته دا به خوی خوشه ویست
 نیسلام هاتوو به موزوف، گشتی
 هیچی تر نابیی خو په زور زانین
 نینجا بی سزا له کاتی گرمی
 تهنیا چه ند که سیک بؤ دوشمن داری
 فرمانی ده رکرد له ناو بردران
 سه له وات لیدنه له سه ر پښه وا

له دهوری کابه هه مووی برد له ناو
 هه مووی شکاندن خرانه دواوه
 له بوی ده ربړین چه ند یاسای پنیوست
 هه رده م دووره له، ره گز په رستی
 نادم له خوله، ئیوه ش ناده مین
 له گشتیان خوش بوو له بهر دل نه رمی
 وه کو جاران بیرون له بهر به دکاری
 هه ندیکیش هاتن بوونه موسلمان
 واته (محمد) پښه مېری خوا

❁ چه جی مال ناوایی ❁

له سالی ده بهم ده ری کرد بپیار
 نه م چه جبه ناو ترا به مالتاوایی
 له عه ر هه دا خوتبه ی له به سو دان
 فه رمووی خوینی یه ک، نابیی بپژن
 مالی یه ک نه خون به دزی و زور داری
 داوین پیس نه بن له گه ل یه کتری
 له سه ر ئیوه یه ئا فره تیش مافیان
 له گه ل یه کتری هه مو یه کسانین
 بؤتان جن دپلم چه دیس و قورئان
 سه ری بلند کرد له خوا پاراوه
 نایه ی (الیوم، اکملت) له و کات
 جا به م نایه ته فه رمووده ی خوا
 سه له وات لیدنه له سه ر پښه وا

له یو چه ج زوی خوی و ده هزار
 هیچی تر نه چوو چونکه له دواایی
 ماق موزفی به سو کردن به یان
 پاش مله ی یه کتر خرابه مه بیژن
 هه موو ده م دوور بن له خرابه کاری
 ده بی موسلمان رنگای راست بگری
 بؤیان نه نجام دن ره فتاری جوان
 به ریز لای خودا بگری ری ئی نایین
 یاسای ئیوه یه تا ماوه جیهان
 خوابه چیت فه رموو کردم له م ماوه
 هات بوی خویندنه وه له و ده م پیش بپروت
 کو تایی پی هات نه هات له دوا
 واته (محمد) پښه مېری خوا

کۆچی دواپی پیغه مبهەر

نه نو مه دینه به لام له م ماوه
 موسلمان تیکرا بوی بیوون خه مبار
 هات و چوی ده کرد تا له پی کورت
 زانیهان ده روا لایان خوشه ویشته
 دلیان تنگ بیو له بوی ده گریان
 خوشه ویستی ویش ده بن بمری
 (۱۱) ی کۆچی بو له رۆژی دووشه م
 (محمد) کردی کۆچی دواپی
 ده بیوست دوور بین له بت په رستی
 له دزی و دووویی و کاری ناهه موار
 دووری خستن له کاری ناره و
 هه ژار و هه بوی دانا به په کسان
 هه موو چینیکی وه ک ده ناسی
 به رزی کردنه وه له نزمی ژیان
 مه زن که سیکه خوا بی نیازی
 رینگای پیشانداین له بو زانستی
 بوو به یاسامان تا ماوه جیهان
 بو یاد کردنه وه به زمان کوردی
 لیمان خوش بیسن له رۆژی دووا
 دوور بین هه موو ده م له شه ر و هه را
 چیتر نه بینین ژین ناله بار
 به شادی بژین گشت له کوردستان
 ههستن بووهستن جوان و ره وایه
 بپارینه وه روو بکه نه په زدان
 داوا کن له خوا نه بن شه رمه زار

دواي حج کردنی اینجا گه راه
 نه خوشی توش بوو رۆزی دا نازار
 به لام هه رچون بی له بو مرگه وت
 خاوه نی نیما ک نه مه یان بیست
 هه موویان تیکچوون په شوکان گشتیان
 به لام کاری خوا ده سی سه ر گری
 له رۆژی (۱۲) ره بیعی به کسه م
 ته م دنیای داگرت له ناو ناوایی
 نه م خوشه ویسته هه موو مه بهستی
 هه م له کوشتن و ناره ق و قومار
 دریغی نه کرد پی نی هینان بپوا
 جیاوازی نه هینشت هه روا له ناویان
 ته رازووی دادی له و رۆژه له واسی
 مان دیار کرد له بو ناهه تان
 چ که سینک نابن به خوی بنازی
 هه روا دایمه زرانده بناغه ی ناشتی
 له بو مه ی جن هینشت هه دیس و نورشان
 نه مه کورتیک بوو نووسیم به وردی
 ده پاپیمه وه هه رده م له خوا
 له گه ل په کتری بین به برا
 رزگارمان بکا له دهستی زۆردار
 بهمانپاریزی هه رده م له شه بیتان
 جا له بو یادی نه م پیشه وایه
 به ده م (فاتحه) بو سه له وات لیدان
 هه روا بو (محسن) به نده ی گونا هکار

سەرچاوه كان

- ١- السيرة النبوية - لابن هشام الأنصاري .
- ٢- فقه السيرة - محمد رمضان البوطي .
- ٣- مع الأنبياء - محمد عفيف طيارة .
- ٤- مه ولودنامهي نه وئيه سهر شينخ (محمد)ى خال .
- ٥- نور اليقين - محمد خضري بك .

٣	وتەبەك بە پێنوسى (طیب عبدالله)
٤	وتەبەك بە پێنوسى (طاهر مەلا عبدالله)
٦	پێشەكى
٩	باسى لە دایك بوونى پێغه مەبەر
١٠	بە دایەن دانى (محمد) و مردنى دایكى
١١	چوونى پێغه مەبەر بۆ شام
١٢	روخانى كابه بە لافاو چاك كردنەوهى / خواپەرستى پێغه مەبەر
١٣	سەرەتای دەست پێكردنى وهجى
١٣	وەستانى وهجى و دەست پێكردنەوهى / بانگەوازی دین بە نەهینى
١٤	موسلمانە بە كەمینه كان / بانگەواز بە تاشكرایی
١٥	ئازاردانى موسلمانان
١٦	كۆبوونەوهى قورەيش بۆ خەلە تاندنى پێغه مەبەر
١٦	بە كەم كۆچ كردنى هەندئى لە موسلمانان بۆ حەبەشه
١٧	ئىسلام بوونى ئىمامى عومەر
١٧	هاتنى گەرەكانى قورەيش بۆ لای (أبو طالب)
١٩	كۆبوونەوهى قورەيش بۆ گەمارۆى ئابوورى
٢٠	دووەم كۆچ كردنى موسلمانان بۆ حەبەشه
٢١	هەلۆه شانندنەوهى گەمارۆى ئابوورى
٢١	هاتنى چەند كەسێكى حەبەشى بۆ لای پێغه مەبەر
٢٢	چوونى پێغه مەبەر بۆ (طائف) / شەو رۆبى پێغه مەبەر
٢٣	بانگەوازی پێغه مەبەر بۆ ھۆزەكان
٢٤	كۆچ كردنى موسلمانان بۆ مەدینە
٢٥	كۆبوونەوهى قورەيش لە دار الندوہ / كۆچ كردنى پێغه مەبەر بۆ مەدینە
٢٧	شەرى بەدر
٢٨	شەرى ئوحود
٢٩	شەرى خەندەك
٣٠	رێك گەوتنى حودەیبیە
٣١	شەرى خەیبەر / هەلۆه شانندنەوهى رێك گەوتنى حودەیبیە لە لایەن قورەيش
٣٢	گەڕانى مەككە
٣٣	سەجى مائناوایی
٣٤	كۆچى دوابى پێغه مەبەر
٣٥	سەرچاوەكان
٣٦	ناوه روک

مختصر سيرة الرسول ﷺ

نظاماً

محسن أحمد مصطفى

له بلاو كراوه كاني نووسينگه ي ته فسير / هه ولير